

Asia C-438/05

International Transport Workers' Federation

ja

Suomen Merimies-Unioni

vastaan

Viking Line ABP ja OÜ Viking Line Eesti

(Court of Appealin (England & Wales) (Civil Division)
esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Meriliikenne – Sijoittautumisoikeus – Perusoikeudet – Yhteisön sosiaalipolitiikan
tavoitteet – Ammattiliiton työtaistelutoimi yksityistä yritystä vastaan –
Työehtosopimus, jolla yritys voidaan saada luopumaan aluksen siirtämisestä
toisen jäsenvaltion lipun alle

Julkisasiamies M. Poiares Maduron ratkaisuehdotus 23.5.2007 I - 10784

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 11.12.2007 I - 10806

I - 10779

Tuomion tiivistelmä

1. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Perustamissopimuksen määräykset – Soveltamisala*
(EY 43 artikla)
2. *Yhteisön oikeus – Periaatteet – Perusoikeudet – Oikeus ryhtyä työtaistelutoimeen – Sovittaminen yhteen perustamissopimuksessa taattuina perusvapauksia koskevien vaatimusten kanssa*
(EY 43 artikla)
3. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Perustamissopimuksen määräykset – Henkilöllinen soveltamisala*
(EY 43 artikla)
4. *Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Sijoittautumisvapaus – Rajoitukset – Työtaistelutoimi, johon ammattiliitto on ryhtynyt saadakseen yksityisen yrityksen tekemään työehtosopimuksen*
(EY 43 artikla)

1. EY 43 artiklaa on tulkittava siten, että sen soveltamisalaan voi periaatteessa kuulua työtaistelutoimi, johon ammattiliitto tai ammattiliittojen yhteenliittymä on ryhtynyt yksityistä yritystä vastaan, jotta tämä tekisi työehtosopimuksen, joka sisällöltään on omiaan saamaan tämän yrityksen luopumaan sijoittautumisvapauden käyttämisestä.

tai asetuksilla taikka työehtosopimuksilla ja yksityisten henkilöiden tekemillä oikeustoimilla, kyseisessä artiklassa määrättyjen kieltojen rajoittaminen koskemaan viranomaisten toimia voisi aiheuttaa sen, että näitä kieltoja sovellettaisiin eri tavalla.

EY 43 artikla ei ohjaa ainoastaan viranomaisten toimintaa vaan myös muunlaisia oikeussääntöjä, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä, itsenäistä ammatinharjoittamista ja palvelujen tarjoamista. Koska eri jäsenvaltioissa työehtoja säännellään joko laeilla

Koska työntekijöiden ammattiliittojen työtaistelutoimien järjestäminen kuuluu sen oikeudellisen itsemääräämisoikeuden piiriin, joka näillä elimillä, jotka

eivät ole julkisoikeudellisia yksiköitä, on niille muun muassa kansallisessa lainsäädännössä tunnustetun ammatillisen järjestäytymisvapauden nojalla ja koska nämä työtaistelutoimet liittyvät erottamattomasti työehtosopimukseen, jonka tekemiseen ammattiliitot pyrkivät, nämä työtaistelutoimet kuuluvat periaatteessa EY 43 artiklan soveltamisalaan.

(ks. 33–37 ja 55 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Oikeus työtaistelutoimen toteuttamiseen lakko-oikeus mukaan lukien tunnustetaan sekä eri kansainvälisissä asiakirjoissa, joihin jäsenvaltiot ovat osallistuneet tai liittyneet ja joita ovat esimerkiksi Euroopan sosiaalinen peruskirja, joka sitä paitsi mainitaan nimenomaisesti EY 136 artiklassa, ja ammatillisesta järjestäytymisvapaudesta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelusta vuonna 1948 tehty Kansainvälisen työjärjestön yleissopimus nro 87, että kyseisten jäsenvaltioiden Euroopan yhteisön tai unionin tasolla laatimissa asiakirjoissa, joita ovat esimerkiksi vuonna 1989 hyväksytty yhteisön peruskirja työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista, joka mainitaan myös EY 136 artiklassa, ja Euroopan unionin perusoikeuskirja.

Vaikka kyseinen oikeus lakko-oikeus mukaan lukien on siis tunnustettava perusoikeutena, joka kuuluu olennaisena osana yhteisön oikeuden yleisperiaatteisiin, joiden noudattamisen yhteisöjen tuomioistuin varmistaa, on kuitenkin niin, että sen käytölle voidaan asettaa rajoituksia. Kuten Euroopan unionin perusoikeuskirjan 28 artiklasta ilmenee, sitä suojataan yhteisön oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

Tämän osalta on niin, että vaikka perusoikeuksien suojeleminen on sellainen oikeutettu intressi, jonka vuoksi yhteisön oikeudessa asetettujen veloitteiden eli jopa perustamissopimuksessa taatuista perusvapauksista johtuvien veloitteiden rajoittaminen voi lähtökohtaisesti olla perusteltua, tällaisten oikeuksien käyttäminen ei jää perustamissopimuksen määräysten soveltamisalan ulkopuolelle ja se on sovittava yhteen niiden vaatimusten kanssa, jotka koskevat kyseisellä sopimuksella suojattuja oikeuksia, suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Edellä esitetystä seuraa, että se, että työtaistelutoimen toteuttamista koskeva oikeus on luonteeltaan perusoikeus, ei estä tällaisen toimen, johon on ryhdytty yritystä vastaan, jotta tämä tekisi työ-

ehtosopimuksen, joka sisällöltään on omiaan saamaan tämän yrityksen luopumaan sijoittautumisvapauden käyttämisestä, kuulumista EY 43 artiklan soveltamisalaan.

dattaminen. Lisäksi kielto loukata sellaisessa perustamissopimuksen määräyksessä, joka on luonteeltaan pakottava, vahvistettua perusvapautta koskee muun muassa kaikkia sopimuksia, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä.

(ks. 43–47 kohta)

(ks. 57, 58 ja 66 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

3. EY 43 artiklassa annetaan yksityiselle yritykselle oikeuksia, joihin voidaan vedota ammattiliittoa tai ammattiliittosen yhteenliittymää vastaan.

4. EY 43 artiklaa on tulkittava siten, että työtaistelutoimet, joilla pyritään siihen, että yksityinen yritys, jonka kotipaikka on tietyssä jäsenvaltiossa, tekee työehtosopimuksen tähän jäsenvaltioon sijoittautuneen ammattiliiton kanssa ja soveltaa tämän työehtosopimuksen määräyksiä kyseisen yrityksen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen tytäryhtiön työntekijöihin, ovat kyseisessä artiklassa tarkoitettuja rajoituksia.

Henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistaminen jäsenvaltioiden välillä vaarantuisi, jos valtion toimeen perustuvien esteiden poistaminen tehtäisiin tyhjäksi rajoituksilla, jotka aiheutuvat siitä, että yksityisoikeudelliset yhdistykset ja yhteenliittymät käyttävät oikeudellista itsemääräämisvaltaansa. Perustamissopimuksen tietyt määräykset on tosin muodollisesti osoitettu jäsenvaltioille, mutta se ei estä sitä, etteikö niillä voitaisi samalla antaa oikeuksia kenelle tahansa yksityiselle henkilölle, jonka edun mukaista on niissä määriteltyjen veloitteiden nou-

Tällaisen työtaistelutoimen seurauksena yrityksen sijoittautumisvapauden käyttäminen on vähemmän houkuttelevaa tai jopa hyödytöntä, koska se estää tätä yritystä saamasta vastaanottavassa jäsenvaltiossa samanlaista kohtelua kuin muut kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet talouden toimijat. Lisäksi tällaisen työtaistelutoimen, jolla pyritään estä-

mään laivanvarustajia rekisteröimästä aluksiaan toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, jonka kansalaisia näiden alusten tosiasialliset omistajat ovat, on katsottava ainakin voivan rajoittaa yrityksen sijoittautumisvapauden käyttämistä.

Nämä rajoitukset voidaan periaatteessa oikeuttaa työntekijöiden suojelun kaltaisen yleistä etua koskevan pakottavan

syyn suojelulla edellyttäen, että osoitetaan, että niillä voidaan taata oikeutetun päämäärän saavuttaminen ja että niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi.

(ks. 72–74 ja 90 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)